2.7 การเตรียมหว่านหรือการปักดำ

- ตำบลพร่อน อำเภอเมือง จังหวัดยะลาก็จะทำนาปีและนาปรัง แต่จะใช้วิธีการปักดำเช่นเดียวกับตำบลพร่อน อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส และจังหวัดปัตตานีบางส่วน ขั้นตอนดั้งนี้

ขั้นตอนที่ 1 การคัดเลือกเมล็ดพันธุ์ ควรเลือกเมล็ดพันธุ์ที่สมบูรณ์ถูกต้องตามพันธุ์

ขั้นตอนที่ 2 การเตรียมแปลงตกกล้า ปั้นแปลงนาย่อย ปรับระดับหลังแปลงให้ราบเรียบสม่ำเสมอ

ขั้นตอนที่ 3 การหว่านกล้า หว่านต้นกล้าลงบนแปลงนาให้สม่ำเสมอทั่วทั้งแปลง หว่านกล้าอัตราเมล็ดพันธุ์ 40 กรัมต่อ 1 ตารางเมตร ถ้าฝนตกน้ำท่วมต้องรีบระบายน้ำออกโดยเร็ว

ขั้นตอนที่ 4 คือการถอนต้นกล้านั้นเมื่อต้นกล้ามีอายุประมาณ 20- 30 วัน และการถอนต้นกล้าควรถอนอย่างระมัดระวังอย่าให้กล้าช้ำมาก ส่วนต้นกล้าที่ถอนเสร็จแล้ว ควรนำไปปักดำโดยเร็ว กล้าที่ถอนควรแช่น้ำอยู่ตลอดเวลา

ขั้นตอนที่ 5 คือการทำนาปรังของที่นี้จะใช้วิธีการปักดำต้นกล้า ส่วนสาเหตุที่ปักดำ เนื่องจากต้นกกจะขึ้นในนาข้าว การปักดำนั้นควรเลือกต้นกล้าที่แข็งแรง ปราศจากโรคแมลงรบกวน ไม่ใช้กล้าย่างปล้อง การปักระดับน้ำไม่ลึกเกินไป ไม่ปักดำลงไปในดินให้ลึกมากนัก เพราะจะทำให้การแตกกอช้าหรือลดจำนวนการแตกกอลง ทำให้ผลผลิตลด

2.8 ศัตรูและวัชพืช

- ศัตรูที่ทำลายที่ความเสียหายแก่นาข้าวของตำบลพร่อน ได้แก่

1. <u>แมลงสิง</u> พบได้ทั่วไปในทุกที่ที่มีการทำนา แต่จะรุนแรงเฉพาะพื้นที่ ตัวอ่อนเมื่อฟักออกจากไข่ใหม่ๆ จะดูดกินน้ำเลี้ยงหรือน้ำนมจากเมล็ดข้าว ทำให้ข้าวลีบหรือเมล็ดไม่สมบูรณ์ สามารถบินจากแปลงนาหนึ่งไปยังแปลงนาหนึ่ง โดยปกติจากบินเวลากลางคืน เมื่อระบาดในนาข้าวจะมีกลิ่นเหม็นเขียว

การป้องกันและการกำจัด

- ใช้สวิงจับตัวอ่อนและตัวแก่ตามรวงข้าวมาทำลายทิ้ง

- ในระยะข้าวน้ำนม ถ้าพบแมลงสิงมากกว่า 4 ตัวต่อตารางเมตร ควรใช้สารฆ่าแมลงในการป้องกันกำจัด

2. <u>หนู</u> หนูจัดเป็นสัตว์ศัตรูข้าวที่มีความสำคัญในการปลูกข้าว เพราะหนูสามารถทำลายข้าวได้ตั้งแต่ระยะเริ่มปลูกโดยเก็บกินเมล็ดข้าวที่หว่านในแปลงนา และการกำจัดหนูถ้ามีไม้มากนักก็จะใช้วิธีการการขุด การดักด้วยกรง

3. <u>หอยเชอรี่</u> จัดเป็นสัตว์กินข้าวใหม่ ที่เพิ่งจะระบาดทำความเสียหายต่อต้นข้าว หอยเชอรี่จะกัดกินทำลายต้นข้าวตั้งแต่ระยะของต้นกล้า อายุประมาณ 10 วัน จนถึงระยะข้าวแตกกอ โดยการกัดส่วนโคนต้นข้าวเหนือพื้นดินประมาณ 1.0 - 1.5 นิ้ว หลังจากนั้นจะกินส่วนใบที่ลอยน้ำจนหมด

Prince of Songkla University Pattani Campus

การป้องกันและการกำจัด

- ใช้ใบมะละกอในการกำจัดหอยเชอรี่

2.9 การเก็บเกี่ยว

- การเก็บเกี่ยวข้าวผลผลิตข้าวของตำบลพร่อนก็เหมือนกับพื้นที่อื่นไม่ว่าจะเป็นนาปรังหรือนาปี ซึ่งการเก็บเกี่ยวข้าวในระยะเวลาที่ถูกต้องเหมาะสม จะทำให้ได้ข้าวที่มีคุณภาพ

- ส่วนการเก็บเกี่ยวนั้นจะใช้อุปกรณ์หลายชนิด เช่น เกษตรกรจะใช้เคียวเกี่ยวข้าว หลังจากนั้นจะนำไปฟัด ใช้แกระหรือบางพื้นที่จะใช้รถเกี่ยวในการเก็บเกี่ยวข้าว ส่วนค่าจ้างในการเก็บเกี่ยวถังละ 10 บาท และเวลาในการเก็บเกี่ยวจะใช้เวลาประมาณ 120 วัน

สาเหตุของนาร้าง

1. สาเหตุของการไม่ทำนาของตำบลพร่อน อำเภอเมือง จังหวัดยะลา เนื่องจากว่าชาวบ้านที่นี้ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพการทำสวนยางพารา ทำให้เกษตรกรบางรายไม่ทำอาชีพนี้
2. การทำนาปีที่นี่ประสบปัญหาเรื่องน้ำท่วมในช่วงฤดูฝน และประสบปัญหาน้ำไม่พอในช่วงฤดูแล้ง
3. ค่าจ้างในการทำนาไร่ละประมาณ 1,000 บาท ซึ่งถือว่าค่อนข้างสูง
4. มีปัญหาเรื่องศัตรูและวัชพืชของนา

ผลกระทบ

1. ทำให้มีพื้นนาร้างมากขึ้น เนื่องจากว่าเกษตรกรไม่ทำอาชีพนี้มากขึ้น ประกอบทางรัฐส่งเสริมให้มีการปลูกยางพาราและปลูกปาล์มน้ำมันในพื้นที่นาร้างทำให้เกษตรกรเห็นด้วยกับโครงการนี้ แม้จะไม่มีความรู้ด้านการปลูกปาล์มก็ตาม
2. ทำให้ชาวนาต้องซื้อข้าวจากที่อื่นมารับประทาน
3. ส่งผลกระทบให้วัฒนธรรมในการทำนาได้ห่างหายไปจากท้องถิ่นของตนเอง
4. เยาวชนรุ่นใหม่ไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการทำนาเท่าที่ควร

ปัญหา/อุปสรรคในการทำนา

- ปัญหา อุปสรรคในการทำนาของตำบลพร่อน จังหวัดยะลา มีส่วนคล้ายกับพื้นที่อื่นๆ ในแถบนี้ คือ

1. มีปัญหาเรื่องการค่าจ้างในการทำนาแพง ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของค่าไถนา ค่าเก็บเกี่ยว ค่าปุ๋ย เป็นต้น
2. มีปัญหาเรื่องน้ำท่วมพื้นที่นา
3. มีปัญหาเรื่องศัตรูพืชและสัตว์ที่มาทำลายนาข้าว

ปัญหาข้อขัดแย้งในชุมชน

ปัญหาระหว่างชาวบ้านกับชาวบ้าน

Prince of Songkla University Pattani Campus

- ปัญหาขัดแย้งระหว่างชาวบ้านนั้นส่วนใหญ่จะเป็นปัญหาเล็กๆที่สามารถพูดคุยหรือไกล่เกลี่ยกันเองได้ โดยไม่จำเป็นต้องขึ้นโรงพักเพื่อที่จะไกล่เกลี่ย อย่างเช่น ปัญหาเรื่องน้ำ เป็นต้น

6.3 การปฏิบัติการ (Action)

6.3.1 การทำนาหว่านน้ำตม มีขั้นตอนดังนี้

1. การปลูกเตรียมพื้นที่

- การปลูกข้าวไม่ว่าจะด้วยวิธีการหว่านหรือปักดำ การเตรียมพื้นที่ปลูกเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การปลูกข้าวประสบความสำเร็จ การเตรียมดินที่ดีจะต้องมีการไถดะ ไถแปรพื้นที่ เพื่อกำจัดวัชพืช ต้องมีการปรับปรุงพื้นที่ให้เรียบ สม่ำเสมอ ไม่มีแอ่งน้ำ หรือส่วนที่เป็นโคก ที่ดอน สามารถควบคุมการให้น้ำได้

1.1 การไถดะ ทำการไถหลังจากเกี่ยวข้าวแล้ว จากนั้นปล่อยน้ำเข้ามา พอให้ดินชุ่มน้ำทิ้งไว้ประมาณ 5-10 วัน ทั้งนี้เพื่อให้เมล็ดวัชพืชที่ร่วงลงในดินได้งอกออกเป็นต้นอ่อนก่อน

1.2 การไถแปร หรือการใช้ลูกตุบตี เพื่อย่อยดินให้มีขนาดเล็กลงและทำลายต้นอ่อนของวัชพืชที่งอกขึ้นมา ทำเช่นนี้ 2 -3 ครั้ง ทิ้งระยะห่าง 4-5 วัน หลังจากนั้นระบายน้ำเข้านาขังน้ำไว้ 2-3 สัปดาห์ ก็จะสามารถลดการระบาดของวัชพืชได้

1.3 การคราด หลังจากการขังน้ำจะมีวัชพืชอีกรุ่นหนึ่งขึ้นมา จึงทำกรคราดหรือทุบทำลายวัชพืชอีกครั้ง กำจัดเศษวัชพืชที่ลอยและติดอยู่ตามคันนา จากนั้นระบายน้ำออก

1.4 การทำเทือก หลังจากระบายน้ำออกให้ทำการดีเทือก และปรับพื้นที่ผิวหน้าดินให้สม่ำเสมอ เกษตรกรบางรายที่ใช้ลูกทุบหรือใช้อีขลุกย่ำลงบนหญ้าหรือฟางข้าวให้จมลงไปในดินแทนการไถนาโดยย่ำเพื่อให้ฟางข้าวเปื่อยทิ้งไว้อย่างน้อย 3 สัปดาห์ จากนั้นย่ำทำเทือก ปรับพื้นที่เพื่อปลูกข้าวต่อไป

Prince of Songkla University Pattani Campus

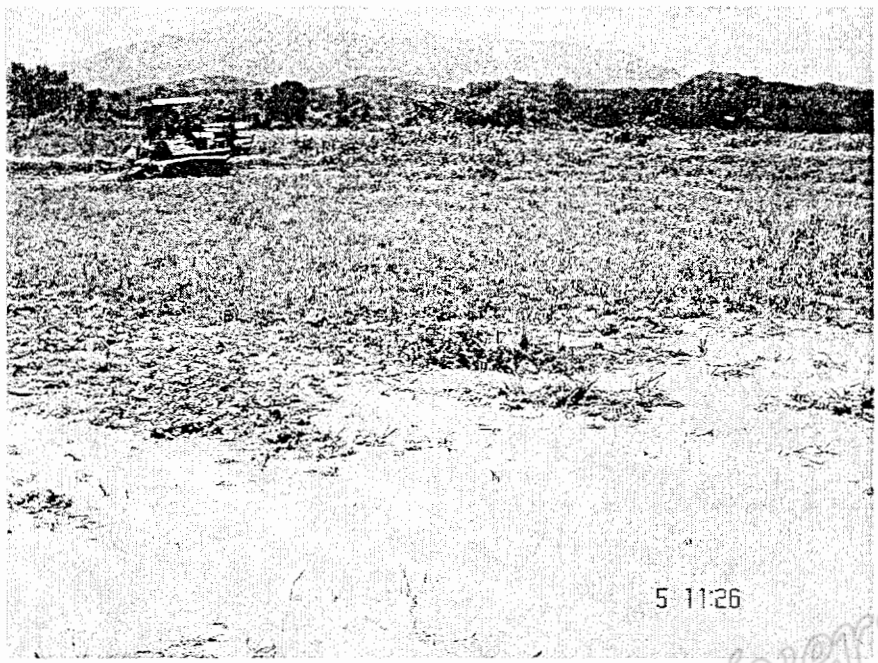

ภาพที่ 30 : รถไถสำหรับฟื้นฟูนาร้าง

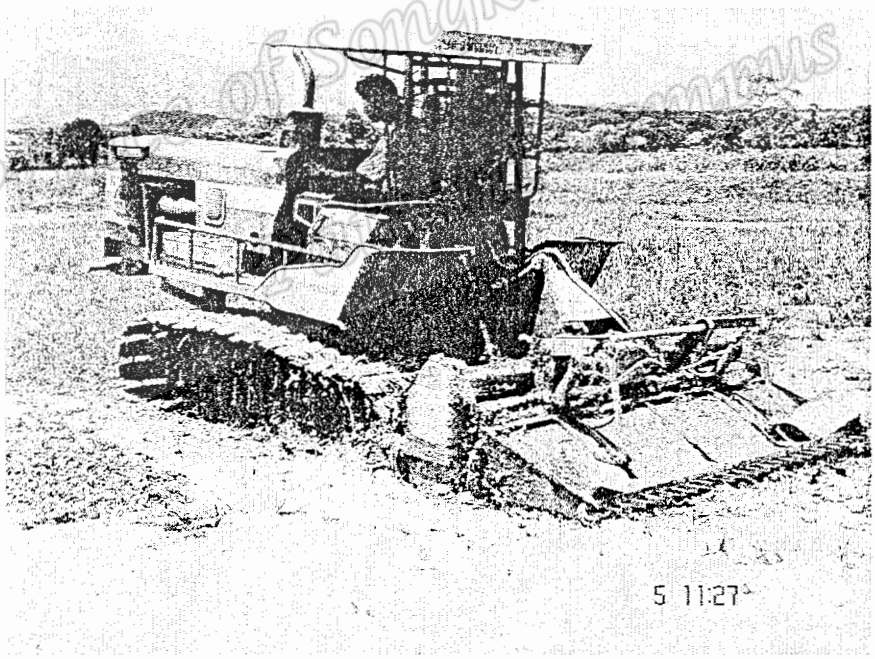

ภาพที่ 31 : การไถครั้งแรกเพื่อฟื้นฟูนาร้าง

2. การเตรียมเมล็ดพันธุ์

- เมล็ดข้าวต้องคัดสรรเมล็ดที่สมบูรณ์ หลังจากนั้นนำเมล็ดพันธุ์ข้าวที่จะหว่านไปแช่น้ำไว้ประมาณ 1 คืน หลังจากนั้นนำขึ้นมาแบ่งจาก 1 กระสอบเป็น 2 ส่วน บรรจุกระสอบที่น้ำสามารถซึมซับได้

สะดวก นำข้าวที่แบ่งไว้วางไว้บนพื้นดินใช้กระสอบป่านคลุมไว้ แล้วก็รดน้ำบนกระสอบอย่างน้อยวันละ 2 ครั้ง พร้อมพลิกกระสอบไปมาเพื่อที่จะให้เมล็ดพันธุ์แตกหน่อทั่วถึงกัน หุ้มอย่างนี้ไว้ 2 คืน

ภาพที่ 32 : การแช่เมล็ดพันธุ์ข้าวในคลองชลประทาน เป็นภูมิปัญญาของชาวบ้าน

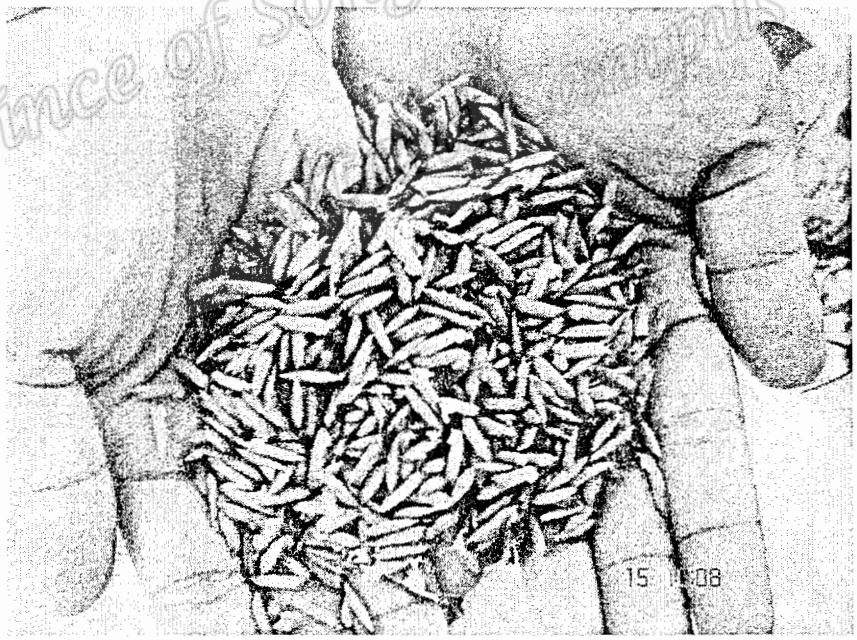

ภาพที่ 33 : เมล็ดพันธุ์ข้าวที่พร้อมทำการหว่าน มีหน่อยาว ประมาณ 2 ซั่วโมง

Prince of Songkla University Pattani

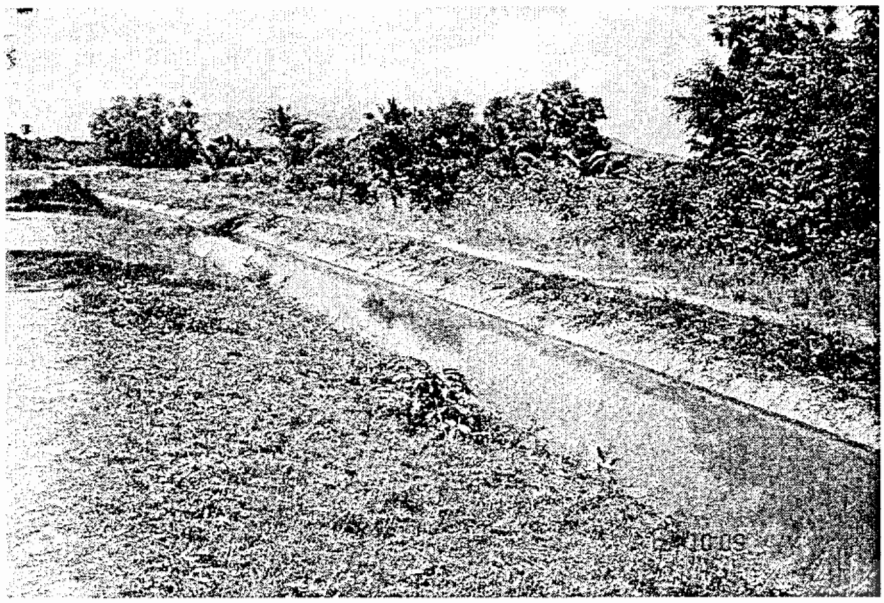

ภาพที่ 34 : สภาพคลองชลประทานที่มีน้ำอุดสมบูรณ์ (ตำบลมะกรูด)

3. การหว่าน

- แปลงที่จะหว่านต้องดูเทือกอย่าให้มีน้ำมาก
- หว่านใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวอย่างน้อยไร่ละ ประมาณ 20 - 25 กิโลกรัม
- ถ้าหว่านห่างเกินไปจะทำให้ข้าวแตกกอออกมามากและถ้าหว่านแน่นเกินไปการแตกกอน้อย แต่วัชพืชจะไม่ขึ้น
- เมื่อหว่านแล้วจะทำอย่างไรก็ได้ที่จะระบายน้ำออกให้เร็วที่สุด พยายามอย่าให้มีน้ำขัง เพราะว่าถ้าน้ำขังที่นาแล้วจะทำให้มีน้ำขังและเมล็ดข้าวจะเน่าเสีย

ภาพที่ 35 : การขุดร่องน้ำเพื่อป้องกันน้ำขัง

Prince of Songkla University Pattani Campus

ภาพที่ 36 : การหว่านเมล็ดพันธุ์ข้าว

ภาพที่ 37 : ต้นข้าวระยะ 30 วัน หลังจากหว่าน

4. การหว่านปุ๋ย

- หว่านปุ๋ยครั้งที่ 1 ระยะ 10-20 วัน เพื่อให้ต้นกล้าอุดมสมบูรณ์
- หว่านปุ๋ยครั้งที่ 2 ระยะ 40 - 45 วัน เพื่อบำรุงเมล็ดพันธุ์ เพราะเป็นระยะที่ต้นข้าวกำลังตั้งท้อง